

Miért nincsen cukor, burgonya és tej

— Az Est tudósítójától —

Cukor, burgonya, tej és petróleum a legszükségesebb cikk ma minden háztartásban s mégis ezekhez jut hozzá legnehezebben a közönség. Cukrot verekedés árán negyedkilónként kapuak a fővárosi asszonyok, burgonya csak a városi bódékban kapható, a tejért lípasorban állanak fővárosszerte, petróleumhoz pedig szintén csak nagyon korlátozott mennyiségben jutnak hozzá. Megpróbáltuk kinyomozni, hogy miért kell az ország egymillió lakosú fővárosának ezekben a nélkülözhetetlen cikkeken hiányt szenvednie.

Az elrejtett cukor

A cukron kezdjük. A *cukorközpontban* kijelentették, hogy semmi ok sincs arra, hogy az asszonyoknak óraszámra kelljen várniok egy negyedkiló cukorra, mert *cukor van elég Budapesten és jön is elég Budapestre*. Kétségtelen, hogy az utóbbi hetek nagy vasuti szállítással egy kis fennakadást idéztek elő a cukorszállításban, de ez még magában nem idézett volna elő cukorhiányt. A nagy cukorinségnek többféle oka van. A legelső és legsúlyosabb a *cukorközpont* szerint az, hogy *egyes kereskedők várják a cukorárak felemelését és elrejtik készleteiket*. A *cukorközpont* már tárgyalt is a rendőrséggel, hogy miképpen lehetne rendőrök segítségével felkutatni az elrejtett készleteket s ez valószínűleg meg is fog történni.

A cukorhiány másik oka az, hogy sok fogyasztásra szánt cukrot egyes kereskedők zugügynökök közvetítésével magasabb árakon eladták a *cukorkagyárraknak*. A *cukorközpont*nak több ilyen eset jutott tudomására. Egy esetben le is foglaltak egy vagon cukrot, a melyet egy fővárosi kereskedő *huszonegyezer koronáért adott el egy cukorkagyárnak*, holott egy vagon cukornak a *maximális ára tizenegyezerkétszáz korona*. Ennek az ügynek az aktái már az ügyészségen vannak és ott folyik a bevő és az eladó ellen a bűnvádi eljárás. A *feljelentett kereskedők neveit a cukorközpont érthetetlen diszkrécióból nem akarja nyilvánosságra hozni*.

A főváros cukorraktára

A legérthetelenebb, hogy e nagy cukorinség napjaiban a főváros nem siet a közönség segítségére. A fővárosnak ugyanis a közraktárakban *öven vagon cukra van* elraktározva. Ezt a cukrot azért kapták Folkusházyék a *cukorközponttól*, hogy ilyen fontos időkben segítsenek a lakoságon. Tudtunkkal eddig a *főváros nem adott cukrot a közönségnek*. Azt se mondhatják, hogy a saját alkalmazottainak adnak belőle, mert azok is mindennap a *cukorközpont*hoz futkosnak cukorért.

A cukorgyárak azt mondják, hogy *10—14 nap múlva lesz cukor bőven*, mert akkorára itt lesznek a későn megindult cukorgyári üzemek friss termékei. Valószínűbbnek látszik azon-

ban, hogy *akkorára itt lesz az ár-emelés és azért lesz cukor is*.

A *cukorközpontban* különben szerdán este ankét volt, a melyen *Teleszky* pénzügyminiszter is részt vett. Hogy mit tanácskoztak és mit végeztek, arról nem nyilatkoznak.

A burgonyahiány

A burgonyaináségnek, mint az érdekeltek, a kereskedők, a termelők, a beszerzési szövetkezet és bizottságok egybehangzóan vallják, egy oka van: *a burgonyaközpont tehetetlensége*. Hogy ez igaz lehet, azt legjobban az alábbi példával illusztráljuk.

A postászszemélyzet hadsegélyző és élelmező bizottsága szeptemberben 15.000 métermázsas burgonyát vásárolt a Nyírségben. Az elnökség a szerződést nyomban bemutatta a *burgonyaközpont*nak, a mely azt rendben találta, mire a postások befizettek közvetítési díj címén a központ pénztárába 7875 koronát. Október 2-ikán fizették le a közvetítési díjat, a melyért a *burgonyaközpont* tulajdonképpen egy tollvonást sem tett, de a mai napig a szállítási engedélyt nem tudták megkapni. A nyugtán, a mit a befizetésről kaptak, a következő megjegyzés olvasható: *„Ezen nyugta csak a befizetés megtörténtét igazolja, az áru szállítását illetőleg felelősséget nem vállalunk*.” A *burgonyaközpont* tehát azzal, hogy a vásárló az árut is megkapja, nem törődik. A postások, a kik még máig sem kapták meg a szállítási igazolványt, értesülésünk szerint a földművelésügyi miniszterhez fordulnak panaszszal.

A *burgonyakereskedők* még rosszabbul járnak. *Oldás István* burgonyakereskedő például kilenc vagon burgonyát kapott két hét leforgása alatt a *burgonyaközponttól*. A *kilenc vagonból nyolcvankét métermázsas burgonya hiányzott* s hét métermázsas volt benne a föld. A mikor panaszra ment a központhoz, azt a választ kapta: *örüljön, hogy ennyit tudott kapni*.

A *burgonyaközpontot* is megkérdeztük, hogy miért nincs burgonya. A válasz így hangzott:

— A baj az, hogy mindenki most akarja egész évi burgonyaszükségletét beszerezni és ez két hét alatt lehetetlen. Budapestre most mindennap jön husz-harminc vagon burgonya, de ez, úgy látszik, nem elég. Hogy mennyi burgonya jön Budapestre, azt nem tudjuk, de arról biztosíthatjuk a *burgonyaközpontot*, hogy a mi eladásra kerül, az nemcsak úgy látszik, de tényleg nem elég.

A tejből sajtot gyártanak

A vaj és sajt eladási ára tudvalevőleg nincs maximálva. A tejmaximálás is csak Budapesten van kellőképpen végrehajtva és pedig úgy a bevásárlásnál, mint az eladásnál, míg egyes vidékeken a tejáraknak oly természetű megállapítása történt, hogy a helyben maradó tej megfelelő áron jusson a fogyasztókhoz.

A vaj- és sajtárak maximálásának

hiánya folytán e két cikkkel igen nagyfokú uzsorát üznek; a vaját különösen a nagy és közvetítő kereskedők *3—4 koronával is drágábban adják, mint azt a legbőségesebben kalkulált haszon mellett eladni szabad volna.* A magyarországi sajtgyárak pedig az áruhiány folytán sokkal drágábban adják el a sajtot, mint a külföldről bejövő sajt beszerezhető és 25—30 fillérrel magasabban értékesítenek egy-egy liter tejet, mint a mennyit például a fővárosba szállító tejgazdaságok a tejért kapnak.

Ennek a visszásságnak egyik sajnálatos következménye már mutatkozik is: a tejszövetkezetek ilyenkor szokták rendszerint nyilvános árverésen tejuket eladni, illetve az újévkor kezdődő új szerződéseket megkötni és a különböző helyekről érkező jelentések szerint *a sajtgyárosok és kereskedők annyira fölhajlítják a tej bevásárlási árát, hogy néhol hatvan fillért is adnak a jövő évi tej egy-egy literjéért, sőt ilyen ár mellett a vállalkozó, illetve a vevő vállalta még a helyi költségeket is.* Tudni kell már most, hogy a Budapestre tejet szállító nagy uradalmak netto *negyvenhat-negyvenhét fillért kapnak egy-egy liter tejért, tehát sokkal kevesebbet, mint a mennyit egyes sajtgyárosok a tejért fizetnek.*

A sajtgyáros a magas árat könnyen fizetheti, mert uzsoraáron értékesítheti a sajtot, ellenben a tejért csak a maximális árat szabad követelni, és a Budapestre szállító tejgazdaságoknak sem lehet többet fizetni, mint a mennyit a hatóság részükre maximált. *Ennélfogva a tej tulnyomó részét vaj- és sajtgyártás céljaira használják fel, a minék csak két következménye lehet: vagy az, hogy ismét kevesebb tej kerül a fővárosba, vagy pedig hogy konkurrálni kell majd a sajtgyárosokkal és magasabb áron kell vásárolni, tehát eladni is a tejet.*

Ennek azonban nem szabad megtörténnie és a kormány legsürgősebb kötelessége volna elsősorban az, hogy *a vaj és sajt ára is maximáltassék, vagy pedig az eladások bármiféle formában olyképpen rendeztessenek, hogy a jelenlegi abnormis árak a kellő nivóra leszorítottassanak.* Azonkívül szükséges, hogy azok a cégek, a melyek a vidéken ebben az árhajzában résztvesznek, *mint árdrágítók az érvényben lévő rendeletek alapján szigoruan megbüntettessenek.*

Csak így lehet elérni, hogy a tejihiányt és az újabb tejdrágítást elkerüljük. És ez a szigorúság a gazda érdekeit sem sértheti, mert ma Budapestten ötven fillért kap a gazda a tejért, holott Bécsben csak 39 fillért fizetnek neki egy-egy literért. A gazda igényei tehát különösen az újabb megállapítással ki vannak elégítve, nincsen szükség arra, hogy a vaj- és sajtuzsorások üzelmét mesterséges árhajzával elősegítsék.

Tej már is sokkal kevesebb kerül a termelőktől a fővárosba, mint azelőtt. Mány községből például, hogy csak egyetlen példát ragadjunk ki a sok közül, a honnan azelőtt naponta 30 kanna tejet szállítottak a fővárosba, ma csak 4—5 kanna érkezik. A többi a parasztok eladják a Mányban létesült sajtgyárnak.